

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

Ιστορική προέλευση της μουσουλμανικής μειονότητας της Δυτικής Θράκης

(Με αφορμή τις δηλώσεις Ερτογάν)

Ο «σουλτάνος» Τούρκος πρόεδρος Ερτογάν αυτές τις μέρες αναφέρθηκε στην Συνθήκη της Λωζάνης αλλά και στα «σύνορα της καρδιάς του», τα οποία επεκτείνονται πολύ από τα σημερινά σύνορα της Τουρκίας. Αναφέρθηκε έμμεσα και στην Θεσσαλονίκη και στην Δυτική Θράκη. Το ερώτημα είναι κατά πόσο γνωρίζουμε εμείς τι ακριβώς έχει συμβεί στο πέρασμα των αιώνων σε αυτή την ευαίσθητη περιοχή των Βαλκανίων. Έχει πολύ ενδιαφέρον γιατί με το πέρασμα του χρόνου οι ανακατατάξεις σε ότι αφορά τα δημογραφικά στοιχεία του ντόπιου πληθυσμού αλλάζουν ανάλογα με τις πολιτικές των δυνατών. Η μουσουλμανική μειονότητα της Ελληνικής Θράκης αποτέλεσε και εν πολλοίς αποτελεί και σήμερα, σημείο τριβών με την γείτονα Τουρκία και αντικείμενο έντονης προπαγάνδας. Είχα αναφερθεί σε προηγούμενο άρθρο σχετικά με τον μηχανισμό λειτουργίας της προπαγάνδας. Η παραπληροφόρηση που επί δεκαετίες υπήρχε στηρίζεται σε ένα μεγάλο βαθμό στον εθνοτικό προσδιορισμό που απέδιδαν γι' αυτήν οι Τούρκοι και όχι στον αυτοπροσδιορισμό των ίδιων των μουσουλμάνων, στο τί δηλαδή πίστευαν και πιστεύουν οι ίδιοι ότι είναι.

Στα ιστορικά στοιχεία που θα παρατεθούν θα διαφανεί η ιστορική καταγωγή της πολυφυλετικής μουσουλμανικής μειονότητας που ζει και δραστηριοποιείται στη φιλόξενη Θρακική γη. Επίσης είναι σημαντικό να γίνει γνωστό πότε και υπό ποιές συνθήκες εγκαταστάθηκαν μουσουλμάνοι στην περιοχή, από ποιές ομάδες προέρχονται, τί εθνικές και πολιτιστικές καταβολές είχαν και κάτω από ποιούς παράγοντες διαφοροποιήθηκαν στην πορεία ώστε να γίνουν κατανοητές οι διαφορές των ομάδων που συναποτελούν σήμερα την μουσουλμανική μειονότητα στις Δυτικές Θράκης.

Ας δούμε όμως πρώτα από πού προέρχεται η μουσουλμανική μειονότητα.

Από διάφορες ιστορικές αναλύσεις η μουσουλμανική μειονότητα προέρχεται από :

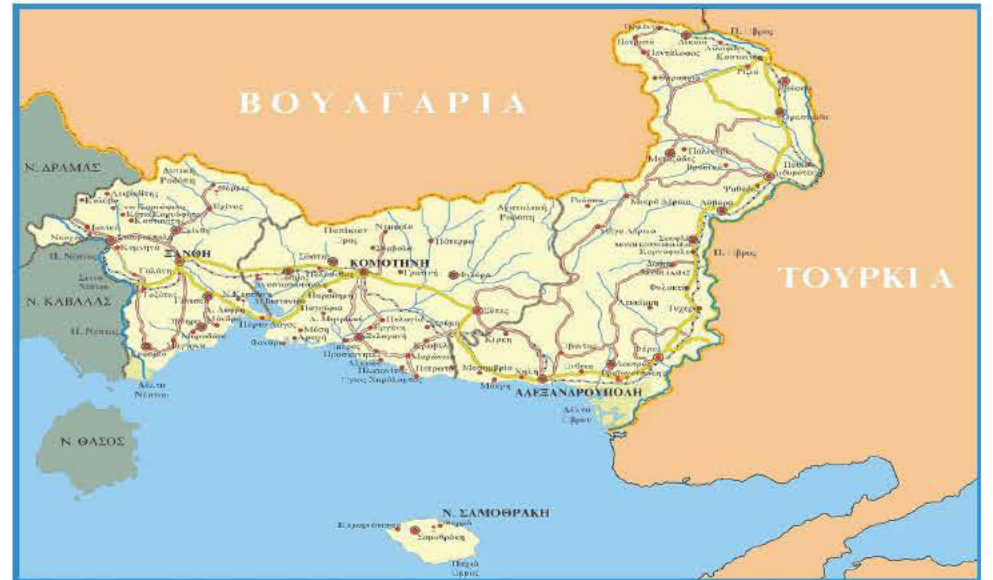
- 1) Τούρκους μουσουλμάνους πολέμαρχους που έφτασαν στην περιοχή ως μισθοφορικός στρατός βυζαντινών αυτοκρατόρων,
- 2) Από εξισλαμισμένους Βυζαντινούς και κυρίως Μικρασιάτες που είτε βίαια είτε με δική τους βούληση έφθασαν στην περιοχή.
- 3) Από εξισλαμισμένους αιρετικούς χριστιανούς που δώκονταν από ορθόδοξους Βυζαντινούς αυτοκράτορες,
- 4) Από τους εξισλαμισμένους Πομάκους και
- 5) Από εξισλαμισμένους αθίγγανους οι οποίοι φθάνουν στην περιοχή τον 14ο και 15ο αιώνα.

Αποτέλεσμα της πολυσυλλεκτικότητας αυτής είναι και η διαφοροποίηση των μουσουλμάνων όσο αφορά τη πολιτισμική τους κουλτούρα, την ενδυμασία, τα σπίτια τους, τις συνήθειες τους, τα ήθη και τα έθιμα τους. Έτσι η μουσουλμανική μειονότητα της Δυτικής Θράκης σήμερα αποτελείται από τρεις φυλετικές ομάδες, τους Πομάκους, τους τουρκογενείς και τους αθίγγανους.

Ας κάνουμε όμως μία ιστορική αναδρομή. Η παρουσία κατοίκων στη Θράκη αρχίζει την νεολιθική εποχή, περίπου το 7.000 π.χ. πολύ πριν φανούν τα θρακικά φύλα που έδωσαν και το όνομα τους στο γεωγραφικό αυτό χώρο. Οι Θράκες θα παραμείνουν στο χώρο αυτό ως τα χρόνια της κλασικής αρχαιότητας, θα συγκροτήσουν κράτη που αυξομειώνουν ανάλογα με τις περιστάσεις τη δύναμη τους. Έως τις αρχές της 1ης χιλιετίας π.χ οι Θράκες έχουν απλωθεί ως το Αιγαίο και τη Βορειοδυτική Μικρά Ασία, ελέγχοντας τον Ελλήσποντο και τον Βόσπορο.

Στον 4ο αιώνα π.χ η Θράκη φτάνει στη μεγαλύτερη ακμή της. Τα ευρήματα των αρχαιολογικών ερευνών βεβαιώνουν ότι οι παλιές θρακικές πόλεις είχαν πλήρως εξελληνιστεί. Το 330 μ.χ όταν ο Μέγας Κωνσταντίνος θα κάνει πρωτεύουσα της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας την Κωνσταντινούπολη, η Θράκη θα γίνει επαρχία της Ανατολικής Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Οι Θράκες την εποχή εκείνη περιορίζονται στα βουνά της ορεινής Ροδόπης και ζούν αυτόνομα στην ορεινή όγκο, ενώ οι κάμποι και οι ελληνικές πόλεις των παραλίων εκρωμαίζονται και συνεχίζουν να ακμάζουν.

Σε ολόκληρη τη Βυζαντινή περίοδο η Θράκη γίνεται θέατρο επιδρομών όλων εκείνων των λαών που κατά καιρούς επιβουλεύονταν την Κωνσταντινούπολη. Από τα τέλη του 7ου αιώνα οι Βούλγαροι γίνονται οι πιο επίφοβοι εχθροί του Βυζαντίου στα βόρεια σύνορά του. Οι επιδρομές και οι λεηλασίες τους εξαντλούν την περιοχή μέχρι τις αρχές του 11ου αιώνα. Σε αυτό το κομβικό χρονικό σημείο συμ-

Χάρτης της Θράκης. ΚΑΤΩ: Προπαγανδιστικός χάρτης των Τούρκων

βαίνει μία αλλαγή η οποία θα καθορίσει τις μελλοντικές εξελίξεις. Η κατάργηση του συστήματος των Ακριτών στο Βυζάντιο γιατί αυτό ήταν η απαρχή της εισόδου υπό τύπο μισθοφορικού στρατού μουσουλμάνων στη Βυζαντινή αυτοκρατορία και πιο πολύ στην Θράκη. Οι βυζαντινοί στηρίχθηκαν για την άμυνα των συνόρων στο σύστημα των ακριτών. Μετέφεραν στα σύνορά ομάδες πολεμιστών, τους παραχωρούσαν γη, τους παρείχαν φοροαπαλλαγή με αντάλλαγμα την φύλαξη των συνόρων. Γι' αυτό το λόγο οι ακρίτες διαδραμάτισαν μέγιστο ρόλο στο Βυζάντιο. Την περίοδο των Παλαιολόγων ανατρέπεται όλο το σύστημα, όταν αρχίζουν να φορολογούν άγρια τους ακρίτες και τους αφαιρούν τη γη που ξαναδίνουν στους Δυνατούς και στα μοναστήρια. Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν οι χθεσινοί φρουροί των συνόρων να κινηθούν εναντίον της. Έτσι ουσιαστικά το Βυζάντιο αρχίζει να στηρίζεται σε μισθοφορικό στρατό. Ο μισθοφορικός στρατός αποτελείται πάντα είτε από αλλόθρησκους μουσουλμάνους, είτε από ετερόδοξους καθολικούς, μονοφυσίτες. Αποτέλεσμα αυτής της αδιαφορίας των αυτοκρατόρων για τις θρησκευτικές πεποιθήσεις των εμπειροπόλεμων εποίκων που πλέον εγκαθίστανται στην περιοχή της Θράκης και τις περισσότερες φορές αρνούνται να αποχωρήσουν, είναι

η παρουσία τους έκτοτε στην ευρύτερη περιοχή. Όλοι οι διεκδικητές της εξουσίας καλούν σε βοήθεια «συμμάχους», ή οργανώνουν μισθοφορικό στρατό που είναι ότι χειρότερο για την περιοχή και τους πληθυσμούς της. Η Θράκη ζει μία φοβερή περίοδο μέσα από τις εμφύλιες συρράξεις των υποτιθέμενων αυτοκρατόρων. Ουσιαστικά κυριαρχούν οι Τούρκοι που βρίσκονται στα στρατόπεδα και των δύο Βυζαντινών διεκδικητών του θρόνου. Η ημερομηνία ορόσημο που σηματοδοτεί την ουσιαστική τουρκική διείσδυση στη Θράκη είναι το 1354 μ.χ όταν καταλαμβάνεται η Καλλίπολη και στη συνέχεια η πτώση του Διδυμοτείχου το 1361 μ.χ και της Ανδριανούπολης το 1362 μ.χ.

Οι Οθωμανοί πριν πραγματοποιήσουν την κατάκτηση της Θράκης είχαν προωθήσει ισλαμικές ιεραποστολές που κήρυτταν ότι η λύτρωση των κατοίκων θα έρθει με τους Οθωμανούς. Έτσι πρώτοι ισλαμικοί φορείς στη Θράκη είναι τα στρατιωτικά μισθοφορικά τμήματα που εγκαθίστανται εκεί δημιουργώντας ισλαμικές κοινότητες. Ο μισθοφορικός στρατός των Παλαιολόγων αποτελούνταν κατά κύριο λόγο από εξισλαμισθέντες Μικρασιάτες και Τουρκομάνους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η περίπτωση νομαδικών ποιμένων οι οποίοι στην Μ. Ασία ήταν τρομεροί εικονομάχοι πριν εξισλαμισθούν και στη συνέχεια εγκαταστάθηκαν στην Κομοτηνή και την Ξάνθη.

Κοιτώντας την ιστορία της περιοχής πραγματικά αναλογιζόμαστε ακόμα και σήμερα τις ιστορικές συγκυρίες που έχουν λάβει χώρα σε αυτόν τον τόπο. Η συνέχεια της ιστορίας θα ακολουθήσει την επόμενη εβδομάδα μιας και αποδεικνύεται ότι στον ορεινό όγκο της Ροδόπης δεν κατοικούσαν μουσουλμάνοι αλλά χριστιανοί Πομάκοι οι οποίοι όμως έγιναν μουσουλμάνοι.

[Συνεχίζεται.....]

